

Hugo Claus
Hunddagarna

Översättning av Per Holmer

Av Hugo Claus har tidigare utgivits:

Förundran, roman 1985 (1962)

En stilla förintelse, roman 1990 (1988)

Svärdfisken, roman 1991 (1989)

Belgiens sorg, roman 1992 (1983)

Skam, roman 1994 (1972)

Spåren, dikturval 1994

Gilles och natten, pjäs 1994 (1988)

Belladonna, roman 1995 (1994)

Rykten, roman 1997 (1996)

Ofullbordad förfluten tid, roman 2000 (1998)

Andjakten, roman 2002 (1950)

Oostakkerdikterna, diktsamling 2003 (1955)

Sista bädden / En vandring i sömnen, berättelser 2012 (1998/2000)

ANM. ÅRTALET INOM PARENTESEN ANGER ORIGINALUTGÅVANS UTGIVNINGÅR.

För översättningen av denna bok har erhållits stöd från

Lindskog Förlag
www.lindskogforlag.se
Stockholm 2019

Nederländska originalets titel: De hondsdagen

© Hugo Claus 1952

Originally published with De Bezige Bij, Amsterdam

© Översättning: Per Holmer

© Efterord: Per Holmer

Grafisk form: Lennart Lindskog

Första upplagan, första tryckningen

Tryckt i Lettland

ISBN 978-91-85311-77-4

*"Oh, oh, some black snake's been
Suckin' my rider's tongue"*

Black Snake Moan
BLIND LEMON JEFFERSON

I

Jakten hade ännu inte börjat. Eller? När tog något sin början? Var dolde sig rötterna, sugkopparna hos en början? I samma ögonblick som han fick en första skymt av Bea inne på caféet med sammetstapeter, fåtöljer och matta i rubinrött, samma kulör som ljuset genom den repade glasrutan med bokstäverna *Titanic*, och med kaktusar som lojt skattade åt förgängelsen i den överhettade salongens cigaretttrök och den blänkande bardisken och de kuttrande damerna (Hilda, Hanny och Monique), de dövstumma gästerna som ideligen gjorde obscena, förlägna åtbörder och Madame Micky som log illistigt i mjugg när hon sa "Ta och hälsa på herr Philip, Beatrice" och flickan bara nickade och såg allvarlig ut? Eller skedde det tidigare än så, när Hanny skrek i telefon: "Hon är här nu, jäntungen från Kempen. Skynda dig hit!"? Eller rörde det sig den gången enbart om ett onödigt förspel där rollerna markerades utan att fördelas?

De närmade sig stadskärnan. Ryggen med de fylliga axlarna och den fårade nacken med slarvigt etappklippta rättgrå lockar sa: "Här måste jag svänga in. Du ska förstås rakt fram?"

"Ja", sa Philip.

Bilen stannade, och han tog sin kappsäck och regnrock och noterade att golvmattan var full av cigarettaska som han försökte skjuta in under framsätena. Fläckarna blev kvar. En gång råkade en liftare glömma en brinnande cigarett i min bil, hade någon berättat för Philip. Men vem?

”Tackar så mycket för skjutsen”, sa Philip.

”Ingen orsak”, sa mannen. ”Hoppas du strax får lift igen.”

”Kan ni tala om vad klockan är?”

”Kvart i fyra.”

Chevroleten körde över nödbron, där balkarna dånade och brädorna klapprade. Natten med träden som likt lika många antenner fångade upp alla läten från den närbelägna staden och lät dem brusa vidare. Det tysta vattnet. Den så gott som vita himlen lyste ännu klarare över randen av arbetarlängor. Philip pinkade mot en trädstam. Avvaktade. Ett flygplan med två röda lysen. Lågt.

Hans vän Tjecko kunde lätt tappa fattningen. Inte undra på med det levernet. Så snart han råkade ut för något, som den där kärlekskrisen med den magra, gula trapetsdansösen som tog in för en vecka på hotellet eller moderns hastiga bortgång eller inkallelseordern till armén trots att han redan hade frisedeln i hamn, och som förresten berodde på ett missförstånd, ja, varenda gång som något av dessa till synes plötsliga och komplett oförklarliga dramer utspelade sig runt honom brukade Tjecko panikslaget klamra sig fast vid Philip.

Han hade gjort Tjecko sällskap hem till byn vid moderns begravning. Till kyrkan. Till föräldrahemmet, en linnehandel där fadern tänkte bo kvar. Ut på åkern. Ut i trädgården, där den tystlåtne skallige fadern fattade hans hand och sa: ”Håll ett öga på honom om du kan. Han har inte många chanser kvar i livet och lär bara ställa till med dumheter.”

Som om Tjeckos chanser skulle ha förändrats nu när modern var borta.

Två flyttbilar från motsatt håll.

En polismotorcykel med ledig bönpall.

Tjecko kunde väl ha ringt i stället? Han måste ha gjort sig ett ofantligt omak då han mitt i natten lämnade ateljén på femte våningen och kilade ner till telegrafstationen. Expediören brast självfallet i skratt när Tjecko trög, oborstad och vimsig stod framför hans näsa och dikterade sin skrattretande text med den skrattretande adressaten och efteråt tackade och betalade.

”Hallå!” ropade Philip.

Längs med grusvägen i skuggan av poppelraden kom en hästdroska farande. En stark, vit dragare och en öppen, engelsk vagnsmodell. Philip viftade och hojtade, klev närmare.

”Hur är det fatt?” undrade kusken.

Philip drog djupt efter andan innan han pekade inåt staden: ”Ligger det någon i vattnet?”

”Nej”, löd svaret, ”men kan ni skjutsa mig ner till antingen Korenmarkt eller stationen?”

Kusken var barhuvad och tegelröd om kinderna, men hade något forskande i blicken. Han tuggade på en slocknad cigarr medan han pratade och tecknade bakåt med sin korta piska.

”Hopp ombord, kamrat!”

”Jag har inga pengar och ...”

Nu for droskan uppe på gatan, och hjulen med sina tunna gummiringar spred ett regelbundet och vilsamt läte. Sitsfjädrarna pep. Philip satt i den svarta likkärrsitsen, framför honom rörde sig den vita hästens flanker och ådriga lår.

”Det fattade jag med en gång. Men när du väl tagit plats i min droska har jag rätt att lämna över dig till polisen om du vägrar betala. Och med vintertaxa skulle det

stå dig dyrt. Och det ska jag säga dig, att förr i tiden hade jag gladeligen gjort det, då när jag var yngre och kunde ha rätt på dig. Nu skulle i stället du kunna ge mig en hurril. En hurril, jojo, men det vore inte fixat i en handvändning, hur åderförkalkad jag än må vara och ...”

Han babblade på med den runda, röda profilen mot Philip. Räknade inte med något svar. Antagligen riktade han sig enbart till hästen och kärran. Efter alla dessa år.

”Är du student?”

”Nej, jag kom hit för ...”

Kusken viftade rappt med piskan och träffade då och då de vita hästflankerna.

”Inte student, det räcker, mer behöver jag inte veta.”

Ekipaget masade sig fram längs med spårvägsskenorna och förbi statyn av en grå statsman med polisonger som stod rest i en blomplantering. En poliskonstapel vakade över det lilla torget, och två morgonpigga bagargesäller cyklade förbi. Det började ljusna.

”Nu för tiden stöter man inte på så värst många som du frampå morgonkulan, inga unga och nyktra och lugna. Soldater av och till som inte har råd med taxi. Och så en vacker morgon han som ville åka och överraska frugan, jojo, då fick jag mig allt ett skratt.”

Kunde han den tegelröde mannen i sin långa, mörka slängkappa, han som antagligen kuskade av och an dag som natt och språkade, sov och åt med hästen och vagnen i treenighet mitt i leran, kunde han verkligen skratta?

Kunde han lyssna på, pejla in och känna av andra? Blev han någonsin så berörd att han kunde skratta?

”Han ville inte sitta där bak. Han slog sig ner bredvid, här på bocken, i beige sommarkostym. ’Kommer hon att släppa in mig?’ undrade han. ’Ska jag klättra in direkt

genom rutan så att han inte hinner undan?’ Vad svarar man på sånt? ’Låt henne hållas gosse, vad tjänar det till?’ Eller: ’Om det gått så långt kan du lika gärna krypa på du också?’ Eller: ’Ring polisen och låt dem bli tagna på bar gärning?’ Eller: ’Löp amok och sup dig full och låt dem få sitt straff på ort och ställe, mitt i syndanästet?’ Men jag höll truten. Och där satt han sedan och svettades i kylan och huttrade och frös i sin beige sommarkavaj. Jojo. Men du är av ett annat virke, annars börjar jag bli både närsynt och gammal och döv. Nå, är du typen som oanmäld klättrar rakt genom rutan hemma hos frugan?”

”Vem vet”, svarade Philip.

”Jag fick för all del rundhänt betalt, för de slantarna kunde han ledigt ha tagit en taxi. Men han hade inte lust, och det säger jag inget om. Jojo. Hur betar man sig inuti en sån där blankpolerad, bolstrad vagga på fyra hjul? En del modeller har både radio och värme, men vad tar man sig till därinne? Chaufförer i gummi. Man trycker in en knapp, en vårta mitt i nyllet, som genast öppnar sig, och sedan vips åker schabraket iväg. Jojo. Engelsmännen på somrarna med sina kameror och solbrillor och allt aptjatter, de vet inte heller vad de ska med bilar till. Men dem stugar jag hellre in i en taxidroska än att de ska sitta här bakom ryggen och vräka ur sig en massa goja som jag inte begriper ett jota av, bortsett från att det är rena rama gojan.”

Hästhovarna klapprade orytiskt. Veldstraat nu, och hela tiden längs med de dubbla spårvägsskenorna där daggen glänste som på gräs, över ojämn kullersten, förbi oupplysta skyltfönster och de blåklädda arbetarna i gat hörnet som stod och inväntade första spårvagnen och stirrade mot Philip i kärran, utan att vare sig ropa eller säga något som helst till varandra.

”Min syster opererades i förrgår, och jag har inte hunnit besöka henne än. Så kan det gå.”

Philip vågade inte fråga: Vad hade hon lidit av? Vad var det som måste opereras? Gör det ont? Han lyssnade på meningarna och hur de formade ett led, likt stenar i rörelse, likt otaliga handstrykningar över en vit hästrygg.

”En strupsulst och allt brukligt därtill. En gammal släktåkomma. Varenda familj här i stan har säkert sitt eget fall. Jojo. Det skulle inte förvåna mig. En lurig krämpa, inte nog med att den stannar kvar i halsen, nej, den rums-terar om som en tätting, in i minsta lilla kroppsvrå. I synnerhet stället som jag tänker på. Allom bekant. Det är ju raka motsatsen till vad jag själv lider av, där allting bara faller av eller torkar ut, tycks det som. Värre än kräfta. Etter värre, och det kallar jag då raka motsatsen, elefantsjuka. Vad kallas det nu igen? Elefantiasis? Vad säger studenten?”

”Det stämmer, elefantiasis.”

”Så då är du student i alla fall? Eller? Svarar du för att ställa dig in? Det kan kvitta. Avsikten är allt som räknas, säger folk. Jojo. Om det vore så enkelt. Nej, det håller inte. Så snart man kikar närmare, börjar fråga varför och hur och om, utifall och kanske, då är det klippt. Nej, gosse, en sak i sänder är min melodi.

Varför jag bryter mot det själv? Det angår inte en människa, men galet är det likt förbannat. Annars hade jag haft kärring och ungar och kanske rentav bott i den här jävla stan. Snart nog drunknar den i sin eget skit. Jag minns en morgon på Hoogstraat, där vad som än i dag kallas bättre folk håller hus, karln låg mitt på trottoaren, en flintskallig gubbe ...” (sagt med ett rått och föraktfullt tonfall, samma som när Philips farmor för länge sedan brukade säga ”den gamla” om sin äldsta dotter, samma som när

Philips vän, James Ensors uråldrige bokhandlare, som då ännu bodde kvar på samma gata, förklarade *il est vieux, vi-eux* med ett fårat grin som gjorde uppsynen hatisk och ogin) ”... med rumpan bar, och jag kikade uppåt, men vartenda hotellfönster var stängt, så jag tänkte att hans pingla stod uppe bakom gardinerna någonstans och spionerade, så jag ropade på två poliser som stod borta vid parken. ’Sakta i backarna, April’, sa de, ’det där är bara en fyllbult som dragit av sig brallorna, råkat somna och fallit ihop.’ Så kommer hela stan att gå under, jojo, gå under, brytas ner, kvävas, förtorka som träden i skogen ett efter ett. Att det utgjuts säd? Att somliga måste gå under för att andra ska kunna leva? Kanske det. Men jag vill inte vara med, jag vill inte vara med.”

Hästen gjorde halt.

”Jag är hemskt tacksam”, sa Philip och klev ur vagnen som både gnisslade och knarrade.

Han höll fram en cigarett, men kusken pekade mot den halva cigarrstumpen som satt som gjuten i munnen.

”Folk kallar mig April April”, sa han. ”Det ska du lägga på minnet. Du lär få höra det titt som tätt.”

”Uppfattat”, svarade Philip. ”Och tack för allt.”

Han strök handen över den vita, synnerligen ljusgrå-fläckiga hästryggen medan han blickade rakt in i de iskalla långsmala ögonen som sa: ”Farväl, unge man med resväska och regnrock, du kanske aldrig ser mig mer och jag aldrig dig.” Det var hur som helst vad Philip tänkte när han stegade vidare över torget med alla stationsmänniskor.

Fem trappor upp i *Hotel Shamrock* där Tjecko bodde lyste inget fönster. Philip fick bråttom. Cafédörren stod öppen, och mer eller mindre genast, som om entrén med den ettriga elektriska ringklockan hade vridit om en

strömbrytare, tändes alla lampor, och ur en av hörnfåtöljerna, där han i vanlig ordning över en kopp te och invärtes ordlös medan han i det mörka gemaket, som av och till lystes upp av en förbiblänkande bil, i väntan på Philip gett sig hän åt sjukdomen (den farliga, smittsamma, djuriska sjukdomen, som Syster i den högsta klassen brukade säga), reste sig vännen Tjecko som blev så bländad av det vassa ljusskenet att han klippte med ögonlocken.

Han sa: ”Dig har jag minsann fått vänta på, Philip. Onkel har redan gått och lagt sig, det var därför jag satte mig här.”

”Jag gav mig iväg så fort jag fick telegrammet.”

”Stig på! Vill du ha te? Eller kaffe? Slå dig ner! En cigarett kanske?”

Philip sittandes i fåtöljen, med ens alldeles slut, frågade: ”Något nytt om Bea?”

Tjecko ruskade på huvudet, ägnade sig åt spritköket.

”Känner du April April?”

”Kusken? Han är prillig. Stötte du ihop med honom?”

Philip nickade. Caféväggarna var guldboaserade, lampskärmarna gick i rött. I vitrinskåpet bakom disken låg bakelser och cigarettaskar av trä. Ölpumpen blänkte, och inne i hörnet där det förut stått ett biljardbord skimrade nu en jukebox, ett främmande monstium.

II

När jag för tre år sedan stadigt kamperade på *Shamrock* stod ett ryskt biljardbord inne i hörnet dit aldrig en människa gick och spelade, utom någon gång emellanåt den skäggige målaren André som efter partiet ville jonglera med elfbensbollarna, och då självfallet brukade tappa dem, ett tilltag som retade gallfeber på Tjeckos farbror, Druon. André var då en tjuugoårig målare av dystra tavelmotiv: grinande gamla kärringar som sörplade i sig råa musslor eller två magra nakna tjejer på en säng och självporträtt med något uppjagat och vettskrämt i blicken som inte påminde ett dugg om hans egen uppsyn som tvärtom var nyfiken, troskyldig och naiv. Han hade kärat ner sig i en rödhårig biokassörska, och kväll efter kväll gick han och ställde sig med en växande kö bakom sig och stirrade på henne i biljetluckan ända tills vaktmästaren kom och körde bort honom.

Han hade aldrig växlat ett ord med henne. Det var en märklig tid, ett märkligt café, och Druon, som kommit hem från Marocko så nyss som året innan, var en lustig krögare. Han påminde om en vinhund och hade grundat en brevduveklubb, Shamrockduvan, som tre gånger i veckan höll ett ljudligt medlemsmöte i samlingsalen en trappa upp. En kypare, Arthur, gick ständigt omkring och svettades medan han knäppte med fingrarna.

Just den här kvällen satt Tjecko och André intill den svartblänkande fönsterrutan och jag själv i den lilla lädersoffan bredvid målaren Isenborn när han stämde upp sin metalliska füllebas och frågade: ”Vem hänger med? Nu är det dags.”